

Politične simetrije

V politiki in danes v politologiji srečujemo vedno več novih izrazov in besed, ki se lahko razlagajo na najrazličnejše načine. Že sam izraz »demokracija« je tu zelo zgovoren, saj nudi brezštevilne interpretacije, pa tudi zlorabe, in to v vseh časih, od Platonovih in Aristotelovih definicij te besede. Tudi moderna politična misel na široko razlaga pomen tega tako blagovzvenečega imena, od klasičkov moderne politične filozofije, kot sta npr. Spinoza in Rousseau do današnjih, kot recimo Maritain in drugi. Koliko političnega nasilstva pa se je izvajalo pod tem terminom in koliko ga še vedno izvršujejo, pa prepustimo to kar vsakdanji izkušnji ...

Ni sicer pojem demokracije, o katerem bi radi tu spregovorili. So še drugi termini, ki niti niso vedno vzeti iz političnih slovarjev. Med te spada, recimo, »pojem simetrije«. Kje ga navadno srečamo? Kakšen je njegov pomen? Pod to grško izposojenko lahko štejemo red v geometriji, a tudi pojem medsebojnega skladja v astronomiji, ki že od Pitagore dalje tako lepo razpravlja o harmoniji med nebesnimi telesi. Tudi na tem področju najdemo veličastne razlage v moderni znanosti, ko sta npr. že Kopernik in potem Kepler ostrumno začrtala meje in skladnosti kozmičnih prostorov.

Pa preidimo z neba na zemljo! Tudi dandanes lahko govorimo o simetričnem, o skladnem, o harmoničnem in to na vseh ravneh. Ali tudi na politični? Kot kaže, da. Prav ob svojem nedavnem obisku v Trstu je predsednik vlade Gorja vnesel ta univerzalni znanstveni pojem v politično izrazoslovje. Kako pa? Simetrijo je vnesel kar na področje obravnave manjšinske problematike. (Da so geometrične in astrofizikalne prisodobne priljubljene italijanskim politikom pričajo tudi nekdanje znane »paralelne konvergence« pokojnega voditelja DC Alda Mora).

Gorja je s simetrijo hotel izraziti pojem o nekaki recipročnosti v manjšinski politiki obeh držav, Italije in Jugoslavije. Simetrija naj bi torej tu verjetno pomenila vzporednost v podeljevanju pravic Slovincem v Italiji in Italijanom v Istri. Vzporednost, ki je danes nihče ne mara, najmanj pa Slovenci v Italiji. Tudi goriški župan jo je pred kratkim uradno zavrnil na občinski seji v debati o slovenski problematiki.

Ne bomo tu načenjali razprave o tem delikatnem političnem vprašanju, vendar lahko trdimo, da gotovo zavračamo vsako tako simetrijo usaj toliko kot preštevanje,

dalje na 2. strani ■

Po kazenski obravnavi proti prof. Samu Pahorju

Manjšinski problemi se ne rešujejo z nasilnimi policijskimi nastopi

Tržaško sodišče je v torek, 16. t. m., obsodilo na petmesečno zaporno kazen, pogojno in brez vpisa v kazenski list, slovenskega tržaškega profesorja, zgodovinarja in kulturnega delavca Sama Pahorja, ki je bil aretiran na glavni pošti v Trstu, ko je hotel plačati avtomobilsko takso z obzajem, na katerem je vsota denarja bila napisana v slovenskem jeziku. Dogodek se je pripetil v sredo, 10. t. m. Prof. Pahor je bil s silo odstranjen od okenca, tedaj je prišlo do prerivanja najprej z enim in nato več policijskimi agenti, ki so ga odpeljali v koronejske zapore in ga obtožili, da se je upiral agentom javne varnosti, da je en agent zadobil telesne poškodbe in da je Pahor prekinil opravljanje javne službe.

Ko se je v javnosti razširila vest o aretaciji prof. Sama Pahorja, so mu izrazili solidarnost predvsem slovenski dijaki in šolniki, ki so priredili množično demonstracijo po mestnih ulicah, zahtevali njegovo izpustitev ter priznanje osnovnih manjšinskih pravic, med njimi predvsem rabo materinega jezika v javni upravi.

In prav pravica do rabe materinščine v odnosih z oblastmi in v javnih uradih je bila v središču pozornosti na kazenski obravnavi v torek — bil je povrh še pustni! Obramba (odvetnik Bogdan Berdon) je zagovarjala stališče, da je policija s silo preprečila, da bi se prof. Samo Pahor poslužil pravice do rabe slovenskega jezika na glavni tržaški pošti, kar pomeni, da je ravnala samovoljno in zato tudi nezakonito.

Kot je razvidno iz rabsodbe, se sodišče o tem ni izreklo. Ovrгло je obtožbo, da je Pahor odgovoren za prekinitev javne službe, ki je bila, kot so povedale domala vse priče, iz trte izvita, ostala pa je obtožba o

upiranju in poškodbi policijskega agenta, zaradi česar je bil Pahor tudi obsojen (poravnati bo moral tudi sodne stroške in prispevati v blagajno za sirote policijskih agentov pol milijona lir). Zanimivo pa je, da, razen neposredno prizadetih agentov in ene priče, nihče od številnih prič ni videl, da bi Pahor med prerivanjem udaril ali brenil agenta, ki se je nato zatekel v bolnišnico in mu je zdravnik ugotovil poškodbo na nogi, ozdravljivo v šestih dneh.

Na začetku kazenske razprave je sodišče sprejelo zahtevo branilca dr. Berdona, naj se obtožencu da na razpolago tolmač za slovenski jezik, pri čemer se je skliceval predvsem na rabsodbo ustavnega sodišča iz leta 1982, ki pravi, da imajo pripadniki slovenske manjšine pravico do rabe materinega jezika v odnosih z oblastmi in v javnih uradih.

Obsodba prof. Sama Pahorja je v slovenski zamejski javnosti seveda pustila grenak priokus. Vprašanje pravice do rabe materinega jezika med razpravami na tržaškem sodišču je bilo sicer pozitivno rešeno, saj je imel prof. Pahor na razpolago tolmača za slovenski jezik, vendar je sodišče kratkomalo obšlo oziroma pustilo vnevar izvajanje obrambe, da je namreč policija s silo preprečila pripadniku slovenske manjšine, da bi se poslužil svoje zakonite pravice in da je torej ravnala samovoljno in torej nezakonito. Ali ni to kaznivo dejanje? Bo kdo nastopil proti temu?

Predvsem na to vprašanje je čakala odgovor množica dijakov, šolnikov in drugih pripadnikov slovenske manjšine, ki je spremljala potek kazenske razprave tako v sodni dvorani kot pred sodiščem in s tem nadaljevanje na 2. strani ■

Predsednik Gorja mora pred parlament

Predsednik republike Cossiga je zavrnil odstop ministrskega predsednika Gorie in odredil, naj se ponovno predstavi parlamentu, da se ugotovi ali še uživa njegovo zaupanje ali ne. Državni poglavar je torej ravnal na način, ki je v ustavnem pogledu brezhiben. Vlada ni odstopila, ker je prejela nezaupnico v parlamentu, temveč zato, ker je med razpravo o finančnem zakonu in državnem proračunu večkrat ostala v manjšini.

Za ponovno predstavitev parlamenta sta se med posveti izrekli vodstvi Kršč. demokracije in socialistične stranke, seveda iz svojih razlogov. Kršč. demokracija se pripravlja na svoj vsedrjavni kongres, na katerem bo De Mita, kot vse kaže, dal slovo strankinemu tajništvu in bi nato moral, kot pravijo, prevzeti mesto predsednika vlade. Socialisti pa nočejo izgubiti nobene priložnosti, da pokažejo, kako so odločilna politična sila v državi.

RADIO TRST A

■ NEDELJA, 21. februarja, ob: 8.00 Jutranji radijski dnevnik; 8.20 Koledarček; 8.30 Kmetijski tednik; 9.00 Sv. maša iz župnijske cerkve v Rojanu; 9.45 Pregled slovenskega tiska v Italiji; 10.15 Mladinski oder: »Bučno seme« (Zora Saksida); 11.00 »Oprost, ne juriš? ali prebiranje vsakdana«. Radijski satirični kabaret; 11.45 Vera in naš čas; 12.00 Narodnostni trenutek Slovencev v Italiji; 13.00 Opoldanski radijski tednik; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 Nediški zvon; 15.00 Športne vesti, prenosi z naših prireditev, glasba v sklopu oddaje: Z nedeljami v olimpijske igre; 19.00 Večerni radijski dnevnik.

■ PONEDELJEK, 22. februarja, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 7.20 Koledarček; 7.40 Pravljičica; 8.00 Poročila in deželna kronika; 8.10 Primorski emigranti od Soče do Mlade Soče; 10.00 Poročila in pregled tiska; 11.30 V svetu miadih; 12.00 Skok v preteklost; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.20 Gospodarski tednik; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 Glasbeni vrtljak; 14.30 Spomin na Woodya; 15.00 Roman v nadaljevanjih: Alojz Rebula: »Senčni ples«; 15.30 Mi mladi; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 17.10 Pianist Kemal Gekić v Kulturnem domu v Trstu; 19.00 Večerni radijski dnevnik.

■ TOREK, 23. februarja, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 7.20 Koledarček; 7.40 Pravljičica; 8.00 Poročila in deželna kronika; 10.00 Poročila in pregled tiska; 11.30 Od trte do vina; 12.15 Analiza enogastromske ponudbe naše dežele; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Poročila in deželna kronika; 15.00 Roman v nadaljevanjih: Alojz Rebula: »Senčni ples«; 16.00 Gastronomska kultura skozi tisočletja; 16.30 Analiza enogastromske ponudbe naše dežele; 16.45 Postni govori; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 17.10 Pianist Kemal Gekić v Kulturnem domu v Trstu; 18.00 Emil Korytko: »Korespondenca z družino«; 19.00 Večerni radijski dnevnik.

■ SREDA, 24. februarja, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 7.20 Koledarček; 7.40 Pravljičica; 8.00 Poročila in deželna kronika; 10.00 Poročila in pregled tiska; 11.30 Zdravnik in pacient; 12.00 Namesto molka — pričevanje; 12.40 Nekaj besed o medu; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.20 Primorski akademski zbor Vinko Vodopivec iz Ljubljane; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 Od Milj do Devina; 14.40 Povejmo glasbo: Drugačen glas; 15.00 Roman v nadaljevanjih: Alojz Rebula: »Senčni ples«; 16.00 Namesto molka — pričevanje; 16.30 Moda skozi čas; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 18.00 Literarne podobe: »Slovenska postna premissljevanja«; 18.25 Ko pogledam v nebo; 19.00 Večerni radijski dnevnik.

■ ČETRTEK, 25. februarja, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 7.20 Koledarček; 7.40 Pravljičica; 8.00 Poročila in deželna kronika; 10.00 Poročila in pregled tiska; 12.00 Ameriški portreti in srečanja; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 Na gorškem valu; 15.00 Roman v nadaljevanjih: Alojz Rebula: »Senčni ples«; 15.30 Problemi sodobne družbe; 15.45 Glasbeni telefon; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 18.00 Tigrova duša — spomini na Alberta Rejca; 19.00 Večerni radijski dnevnik.

■ PETEK, 26. februarja, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 7.20 Koledarček; 7.40 Pravljičica; 8.00 Poročila in deželna kronika; 10.00 Poročila in pregled tiska; 11.30 Izkušstvo film (I.); 12.00 Izkušstvo film (II.); 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.20 Mešani zbor Milan Pertot iz Barkovelj; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 Otroški kotichek: Rišite z nami!; 14.30 Povejmo glasbo: Okoli po svetu; 15.00 Roman v nadaljevanjih: Alojz Rebula: »Senčni ples«; 15.30 »Krivi preroki«; 16.00 Glasbene diagonale; 16.45 Postni govori; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 17.10 Glasbena kronika s Hrvaškega; 18.00 Kulturni dogodki; 19.00 Večerni radijski dnevnik.

■ SOBOTA, 27. februarja, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 7.20 Koledarček; 7.40 Pravljičica; 8.00 Poročila in deželna kronika; 10.00 Poročila in pregled tiska; 11.30 Človek in okolje; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 »Bom naredu s'azice« — oddaja iz Kanalske doline; 15.00 Drugi program. Vodi Peter Cvelbar; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 17.10 6. mednarodno violinsko tekmovanje »Premio Rodolfo Lipizer«; 18.00 »Oprost, ne juriš?« ali prebiranje vsakdana. Radijski satirični kabaret; 19.00 Večerni radijski dnevnik.

Mladina Ssk o sedanjem političnem položaju v zamejstvu

V nedeljo, 14. februarja, je v Nabrežini zasedal deželni odbor Mladinske sekcije SSK. Na dnevnem redu je bil najprej dogodek, ki je pretresel vslovensko javnost, in sicer nastop profesorja Sama Pahorja na glavnem iržaškem poštnem uradu ter njegova aretacija. Mladinci so na seji ostro obsodili ravnanje ravnatelja in uslužbencev tržaške pošte ter policijskih organov, ki so postopali s profesorjem Pahorjem, kot bi šlo za zločinca. Po obširni razpravi so se prisotni odločili za nekatere akcije, ki bodo postavile v evidenco pogumno dejanje prof. Pahorja tudi v nekaterih evropskih forumih, kot sta npr. Evropski parlament ter tajništvi evropskih manjšinskih organizacij Fuensa in Mensa.

Na seji so nato odborniki Ms-SSK poročali in ocenili sejo koordinacijskega odbora predstavnikov kulturnih in političnih organizacij iz zamejstva in iz Slovenije v Bohinju in tudi nedavno sejo, ki je bila v Gorici, med predstavniki Ms-SSK in novizvoljenimi mladimi predstavniki SKGZ. Prisotni so izrazili pozitivno mnenje o tem srečanju ter željo za plodnejše sodelovanje med organizacijama.

Veliko pozornost so nato odborniki namenili pripravam na skorajšnji obisk predstavnikov Zveze socialistične mladine Slovenije ter doprinosu Ms-SSK na mednarodnem manjšinskem seminarju v okviru organizacije Mladinskih evropskih narodnostnih skupnosti, ki bo letos ob velikonočnih počitnicah v Brixnu na Južnem Tirolskem.

Mladinci Ms-SSK so razpravljali tudi o trenutnem političnem položaju v naši deželi ter o pripravah Slovenske skupnosti na bližnje deželne, pokrajinske in občinske volitve. Ugotovili so, da zamejski Slovenci

vse premalo zaupajo v svoje lastne moči, v uspeh samostojnega in enotnega političnega nastopanja ne glede na nazorsko opredelitev. SSK, kot edina slovenska stranka v Italiji, zasleduje te smernice že od vsega začetka svojega obstoja; odborniki Ms-SSK so zato sklenili, da bodo na mladinskem področju skušali napraviti vse, kar je v njihovih močeh, da se bo predvsem mladina zavedala ključne in nezamenljive vloge, ki jo ima SSK v boju za pravice slovenske manjšine.

Manjšinski problemi...

■ nadaljevanje s 1. strani

ne samo izražala solidarnost obtoženemu profesorju Pahorju, temveč hkrati glasno zahtevala spoštovanje manjšinskih pravic in mednarodnih obveznosti. Ustreznega odgovora pa žal ni prejela.

Ne glede na to je jasno, da se manjšinski problemi ne morejo reševati z nasilnimi policijskimi nastopi, temveč le z odobritvijo ustreznih zakonskih predpisov, ki jih morajo vsi spoštovati.

Politične simetrije

■ nadaljevanje s 1. strani

ki bi nam ga nekateri radi vsilili za priznanje manjšinskih pravic z zaščitnim zakonom!

a b

P. S. Če si drugi izposojajo astronomске pojme o simetriji za podelitev zaščite, bomo morali tudi mi Slovenci — izhajajoč iz podobne terminologije — meriti v svetlobnih letih razdalje, ki nas ločijo od končne priznanja naših pravic?!

Predsednik vlade se je med uradnim obiskom v Trstu, ob proslavi 25-letnice dežele Furlanije - Julijske krajine, zadržal v krajšem prisrčnem pogovoru tudi z deželnim poslancem SSK dr. Dragom Štoko.

PROSTOR MLADIH

O delovanju skavtske organizacije

Pokrajinsko vodstvo SZSO-TS je imelo svojo redno mesečno sejo v petek, 12. februarja. Tokrat je bila na dnevnem redu predvsem analiza bodočega delovanja. Iz bogatega koledarja naslednjih mesecev bi radi opozorili javnost na tri pobude, ki bodo vsekakor zanimive ne le za naše člane, temveč tudi za našo širšo skupnost.

»22. februar je znan med skavti in skavtinjami po svetu kot Thinking Day, pri nas pa kot Dan spomina. Spominjamo se našega ustanovitelja Baden Powella in njegove žene Olave, ki sta se oba rodila na ta dan, B. P. leta 1857, žena leta 1889.« Tako piše Beli jastreb v uvodniku zadnje številke skavtskega glasila Jambor. In če je skavtizem svetovno gibanje, je torej prav in popolnoma umestno, da skušajo ob taki priložnosti razni izrazi iste ideje dobiti neki skupni jezik, ki naj pripomore k premostitvi ovir in ločitvenih malenkosti, vendar v polni zavesti, da mora pri tem vsakdo ohraniti svojo identiteto. Tako bodo skavtske organizacije, ki delujejo v Trstu (AGESCI, CNGEI, FSE, AMIS, ASSORAIDER in SZSO), tudi letos izrazile ta svoja hotenja v soboto, 20. februarja, s posebnim pohodom po ulicah tržaškega mesta in sicer od Sv. Justa do trga Unità z začetkom ob 18. uri. Glavni pobudnik in organizator je tudi letos CNGEI.

V četrtek, 25. februarja, pa bo na pobudo klana roverjev in popotnic na glavnem sedežu SZSO-TS v Ul. Risorta 3 srečanje, na katerem bo zdravnica dr. Alenka Kušar iz Ljubljane predavala na temo »Katoliška spolna etika«. Na predavanje, ki se začne ob 19. uri, pa so povabljeni ne le člani organizacije, ampak tudi ostala mladina, ki se za tako važno problematiko zanima.

In še o eni zanimivi pobudi je sklepalo pokrajinsko vodstvo SZSO-TS. Za mesec maj je napovedano srečanje z znanim kubanskim mimikom, ki živi in dela v Sloveniji, Andresom Valdesom. Zamisel, da bi ga povabili med nas, se je porodila ob opazovanju naših tabornih ognjev in drugih podobnih prilik, ko naj bi v raznih vodih ali šestoricah prišla do izraza sposobnost izražanja v svojih najrazličnejših oblikah: v domišljiji, besedi ali gibanju. Srečanje z umetnikom gibov ne bo le predstava, ampak tudi nekakšen mini tečajček za prvi pristop k tej obliki izražanja. S tem hoče pokrajinsko vodstvo spodbuditi vse naše voditelje pa tudi mlajše člane, k bolj pozornemu in domišljijško bogatejšemu izoblikovanju tistih sposobnosti, ki so nujno potrebne za vzbujanje prijetnega razpoloženja ob tabornih ognjih, kakršno nam lahko dajo le kakovostne točke.

—o—

V Calgaryju v Kanadi so se v soboto, 13. t.m., začele 15. zimske olimpijske igre. Prisotno je rekordno število državnih reprezentanc (57). Prejšnje olimpijske igre so bile v Sarajevu.

Literarna Avstrija - iz slovenskega zornega kota

Ob koncu leta 1987 je pri celovški Mohorjevi založbi izšel antologijski pregled novejših avstrijske proze. Teksti, ki sta jih izbrala celovška avtorja Janko Ferk in Peter Kersche, so natisnjeni dvojezično. Nemškemu izvirniku sledi na desni strani knjige slovenski prevod, ki je delo dveh izkušenih prevajalcev iz osrednje Slovenije, Lučke Jenčič in Stanka Jarca. Jarc je med drugim poslovenil dela vidnih sodobnih nemških pisateljev Hansa Wernerja Richterja, Rolfa Hochhutha, Alfreda Anderscha in Ulricha Plenzdorfa, medtem ko si je Lučka Jenčič pridobila veliko izkušenj pri prevajanju Hermana Hesseja in Maxa Frischa v slovenščino.

Prevodi v pričujoči antologiji sodobne avstrijske proze so skrbni in stilistično uglajeni. Manj karakterističen pa je vsekakor izbor pisateljev, ki bi naj zastopali sodobno avstrijsko literaturo in o Avstriji, njenih ljudeh in problemih tudi kaj zanimivega povedali.

To, kar nam nudi pričujoči antologijski izbor, ki je izšel pod dramatičnim dvojezičnim naslovom »Zadnja možnost spoznati Avstrijo — Letzte Möglichkeit Österreich kennenzulernen«, so v glavnem novele in črtice, ki se spopadajo s splošnočloveškimi problemi, s sodobno odtujenostjo, strahom in tesnobo, z ljubeznijo in medčloveškimi odnosi, s problematiko pisanja, s politično-policijskimi zablodami, utvarami in resnicami, z zapetljajmi na službenih potovanjih v tuje dežele, s psihologijo dela in z alternativnimi načini življenja. Vse, kar sta urednika kot primer nove avstrijske prozne literature zbrala na straneh pričujoče antologije, bi lahko v specifičnih inačicah spoznali tudi drugod, na Češko-slovaškem in Poljskem, v Angliji ali osrednji Sloveniji. S tem ni rečeno, da je objavljena proza nezanimiva. Nakazano je le dejstvo, da pričujoča antologija zrcali odsotnost avstrijske tematike — razen, če vsa ta občeloveška potovanja v psihologijo ali fikcijo ne razumemo tudi kot izraz psiholoških stanj sodobnih avstrijskih ljudi, oziroma kot zrcalno sliko sodobne avstrijske zavesti.

V antologiji je zbranih devet tekstov izpod peres devetih avtorjev. Podoba bi bila, da vsak tekst zastopa eno avstrijsko deželo, saj je le-teh devet, vendar temu ni tako. Objavljeni so predvsem štajerski in koroški avtorji, dokaj zane-marjeni pa so vzhodni in zahodni avstrijski predeli, čeprav je po drugi strani dejstvo, da je zlasti avstrijski jug literarno najbolj produktiven.

Poleg mednarodno uveljavljenih avtorjev, kot sta Peter Handke in Friederike Mayröcker, so v antologiji natisnjeni predvsem teksti graške pisateljske skupine, med drugim črtice in novele Helmuta Eisendleja, Reinharda P. Gruberja, Walterja Gronda, Dorothee Macheiner in Petra Daniela Wolfkinda. Svoja prispevka sta objavila tudi oba urednika. Dvojezični koroški Slovenec Janko Ferk, ki je istočasno edini avstrijski slovenski v antologiji upoštevan pisatelj, je objavil ironično parabelo o pisateljih in pisateljevanju »Delo osvobaj«, s Slovenci povezani avtor in prevajalec Peter Kersche pa satiro o špijonazi in neprijetnostih božičnih praznikov »Ze nekaj časa«.

Medtem ko se je Peter Handke v pričujoči antologiji odpravil v Pariz na Trg Vêndome, da bi opisal tamkajšnje cestne svetilke, se je Peter Daniel Wolfkind, ki je pod pravim imenom Peter Vujica znan kot intendant uveljavljene graške prireditve »Štajerska jesen«, v svoji literarni fantaziji odpravil na Finsko, kamor se bo v kočiji čez zaledenelo morje iz Petrograda pripeljal tudi nesmrtni glasbeni mojster Čajkovski.

Naslov antologije »Zadnja možnost spoznati Avstrijo« tematsko izraziteje obkroža le literarni zapis leta 1939 rojenega Helmuta Eisendleja. Pod naslovom »Jazz, takrat v Gradcu« poroča avtor o posebni intelektualno-umetniški atmosferi, ki se je ob koncu petdesetih in na začetku šestdesetih let uveljavila v Gradcu in postopoma z novimi literarnimi prijemi prenovila literaturo na nemškem jezikovnem prostoru. Tozadeveno opozarja pričujoča antologija predvsem na eksperimentalne in moderne literarne tokove v avstrijski književnosti. Vendar pa po drugi strani bralcev skorajda ne sooča z vsekakor živo prisotno, čeprav več ali manj negativno predstavljeno avstrijsko tematiko v književnosti kakega Thomasa Bernharda, Petra Handkeja ali Aloisa Brandstetterja, a tudi slovenskih koroških avtorjev Florjana Lipuša ali Janka Messnerja. Podoba je, da zorni kot slovenskih koroških urednikov antologije sodobne avstrijske literature potrjuje citat pisatelja Eisendleja, ki je objavljen na ovitku in se glasi: »Zanikujem geografski, politični in gospodarski obstoj Avstrije«. Ta citat je zagotovo le literarno izzivanje stvarnosti, ki na sicer majhnem, a intenzivnem avstrijskem prostoru marsikaterega prizadetega tudi živo reže v srcé in izziva k prizadeti drugačnosti. To drugačnost antologija sicer nakazuje, a morda je to premalo.

Lev Detela

Ssk o dokladi za dvojezičnost

Poslanec Union Valdôtaine Luciano Caveri je na pobudo Slovenske skupnosti v rimskem parlamentu postavil vprašanje z zahtevo po pismenem odgovoru ministru za javno upravo Santuzu. V njem obravnava problem doklade za dvojezičnost za uslužbence krajevnih uprav in zdravstvenih enot v Furlaniji-Julijski krajini.

Posl. Caveri poudarja, da 60. člen dekreta predsednika republike št. 268 z dne 13. maja 1987 po svoji vsebini in duhu jasno zadeva tudi slovenske uslužbence v Furlaniji-Julijski krajini. To utemeljuje tudi z drugimi določili in z vrsto dejstev — od

dvojezičnih osebnih izkaznic v nekaterih občinah do deželnih zakonov o stroških za dvojezično poslovanje, od ukazov Zvezniške vojaške uprave do Londonskega memorandumu in Osima.

Zato posl. Caveri kritizira okrožnico predsedstva vlade z dne 5. decembra, ki glede dvojezične doklade trdi, da lahko velja zgolj na Tridentinskem-Južnem Tirolskem in v Dolini Aoste. V zvezi s to okrožnico zahteva, da pristojni minister ponovno preuči zadevo in prizna pravico slovenskih javnih uslužbencev zadevnega sektorja do omenjene doklade.

Pisma uredništvu:**Zakaj na pustni torek?**

Nemalo sem se začudil, ko sem iz dnevnega tiska zvedel, da bo sodišče sodilo prof. Samu Pahorju v torek, 17. t.m., se pravi na sam pustni torek. Ne morem si namreč predstavljati, da sodišče ne bi vedelo, da je na dan kazenske obravnave pustni torek, to je dan, ko »licet insani« kot so trdili že v rimskih časih. Ni že v tej odločitvi kake skrite namere? Upamo, da ne, čeprav se ne morem braniti neprijetnega občutka oziroma suma.

Za obravnavo so pristojni določili dvorano protnega sodišča, kamor gre več ljudi kot v redne prostore sodišča. Toda ljudje so od tega imeli prav malo koristi, ker dvorana ni bila ozvočena in je bilo zelo slabo slišati besede sodnikov, prič, obtoženca, odvetnika itd. Ali ni to nevarnost in omalovaževanje javnega značaja obravnave? Kdo je za to odgovoren?

I. Rebula - Trst

Prejeli smo**RAZPIS NATEČAJA**

V Uradnem listu št. 7 od 26. januarja 1988 je objavljen razpis natečaja za 23 mest v deželni pedagoški zavodu IRSAE za dobo petih let. Natečaja se lahko udeleži inšpektorsko, vodstveno, učno ter univerzitetno osebje v staležu. Za slovensko osebje je na razpolago osem mest, po eno v oddelkih za vrtnice, osnovne šole, srednje šole, višje srednje šole, permanentno izobraževanje, dokumentacijo in informacijo, metode in tehnike eksperimentiranja, izpopolnjevanje. Slovenski predstavnici v oddelkih za osnovno šolo in dokumentacijo bosta potrdili svoje mesto za nadaljnjih pet let.

Rok za vložitev prošnje zapade 5. marca 1988. Podrobnejše informacije in razpis natečaja dobite na sedežu SSS, ul. Carducci 8/II v torek, četrtek, petek od 16. do 17. ure ter sredo od 11. do 12. ure.

**SLOVENSKA SKUPNOST
SOLIDARNA S PROF. PAHORJEM**

Deželno tajništvo Slovenske skupnosti je ob procesu ponovno izrazilo solidarnost profesorju Samu Pahorju in poudarilo neodtujljivo pravico pripadnikov slovenske narodne skupnosti, da se v odnosih z oblastmi in javnimi uradi poslužujejo materinsčine.

Slovenska skupnost se zato pridružuje protestnim pobudam slovenskih šolnikov in dijaštva ter poziva javnost, naj na dan

Amaterski oder »Jaka Stoka«

uprizori v nedeljo, 21. t.m., ob 17.30, v župnijski dvorani v Bazovici veseloigro Atilija Kralja

»Kdo je na vrsti?«
Režija Igor Malalan.

procesa dostojanstveno in mirno obsodi za postavljanje slovenskega jezika ter izrazi solidarnost obtožencu.

V prihodnjih dneh bo strankino deželno tajništvo odločalo o nadaljnjih ukrepih v zvezi s temi nezaslišanimi dogodki.

Pustni sprevodi na Tržaškem

Zmagovalci 23. Kraškega pusta so oblikovalci pustnega voza iz Sempolaja z naslovom Veselje, snaga in red vzdržuje svet. Veliki množiči, ki se je v soboto, 13. t.m., kljub mrazu zbrala na Opčinah, so predstavili star, raztrgan čevelj, v katerem mrgolijo podgane, smetarji in redarji, med njimi pa igrajo na karte miši in gospod z napisom »Staff-ieri, Staff-oggi, Staff-domani«.

Drugo mesto so zasedli Mačkoljani z vozom Fantasticaccia. Prikazal je orjaškega Celentana in množico živali v zelo skrbni izdelavi.

Tretje uvrščeni voz je bil s Padrič — Tržaški menu. Zelo številna skupina je prikazovala tržaškega župana, ki reže meso, za njim pa na stadionu tekmujejo mesarji in biki.

Vseh vozov je bilo 13. Ob koncu sprevoda so se zbrali na Pikelcu, kjer sta nastopila pustni kralj in kraljica, razsodišče pa je določilo uvrstitev sodelujočih vozov.

Naj navedemo še ostale skupine. Prebeneg je prikazal »Občinski upor«, pri čemer nastopa tudi župan Švab. Voz iz Praprota prikazuje »Zadnji poizkus«: ker je dinar padel tako globoko, ga skuša dvigniti orjaška ploščad Micoperi.

Podlonjer je poustvaril osmico. Krmenka je prikazala »Bodočnost Trsta« z vrsto brezposelnih. Repentabor se je šaljivo spravil na »Cesto terana«. Opčine so se odločile za »loterijo«, zadetki pa so prinašali mesto na domačem pretesnem pokopališču. Repnič je predstavil »Pulcinello«, Dolina pa »Usodo sveta«: medtem ko Reagan in Gorbačov podpisujeta sporazume, velik morski pes požira narode. »Razglednice s Krasa« so odposlali Trebenci. Na njih pa

so le ceste, delovišča, buldožerji in smeti. Končno še Sežana z »Našim gospodarstvom« in geslom na vozu: Kravo smo pomolzli, kdo je zdaj na vrsti?

Med skupinami mask je prvo mesto zasedel Boljunc. V sprevodu so šli ministri, Ciccioletina, delavci in pa Ciganke, ki so skušale napovedati usodo vlade. Skupina Pinko Tomažič je predstavila piramido neizpolnjenih tržaških obljub. Otroci iz osnovne šole Marica Gregorič Stepančič od Sv. Ane pa so se predstavili kot »solatobranilci« in zasedli tretje mesto. Nastopili so še otroci iz Trebč, ki so preoblečeni v mucke predstavili Vzhodnokraško godbeno šolo.

V nedeljo, 14. t.m., je bila velika pozornost posvečena tradicionalnemu pustnemu sprevodu z nagradami v Miljah, kjer se je zbralo okoli 40 tisoč veselo razpoloženih mladih in manj mladih obiskovalcev, ki so sledili pustnemu sprevodu, pri katerem je sodelovalo več kot 2.500 ljudi v maskah z enajstimi vozovi, ki so terjali mesece in mesece dela. Prvo mesto je tokrat odnesla skupina »Bulli e pupe«, ki je le za les prehitela skupino »Falisca«. S svojim celovitim prikazom iz filmskega sveta, s posrečenimi vozovi, duhovitimi scenami in skeči ter bogato izdelanimi kostumi so si člani te skupine priborili komaj točko prednosti pred drugouvrščenimi, ki so si za temo ponazoritve vzeli »mir«. Na tretjem mestu je skupina »Brivido«, ki je ponazorila ekologijo. V Miljah je bilo vse živo, saj je pustnemu sprevodu botrovalo zelo lepo vreme, kar je omogočilo skoro rekorden obisk. Burja je ves dopoldan držala daleč oblake, popoldne se je še celo sama umirila, da ni motila živahne prireditve.

Izšla je glasbena kasetna ansambla Taims

Ansambel »Taims« je gotovo eden najbolj priljubljenih zamejskih narodnozabavnih ansamblov, ki je v svojem dolgem uspešnem delovanju vedno dokazal, da z veliko pozornostjo, ljubeznijo in resnostjo izvaja priljubljene valčke in polke ter drugo glasbo. Veselica na kateri za ples igra ansambel »Taims« je zato imela, kar se te zabave tiče, gotov uspeh.

V teh dneh je izšla glasbena kasetna ansambla, ki ob svojem imenu nosi še novo: »Fantje s Krasa«. Ansambel nam predstavlja dvanajst pesmi. Vse, razen »Srčne baljezni« Tullia Možine, so napisali in uglasbili sami člani ansambla in da gre za zanimive skladbe dokazuje že dejstvo, da so z njimi nastopili na nekaterih festivalih ter z njimi želi lepe uspehe in zmagali tudi nagrade. Pomembna pridobitev za ansambel je tudi dejstvo, da ob Borisu Košuti spet poje Nadja Fabris - Špacapan, ostala postava pa je dobro znana in utečena: Janez Beličič — harmonika, Evald Crevatin — trobenta, Igor Košuta — klarinet, Peter Filipčič — bariton, Zoran

Lupinc — rog in diatonična harmonika ter Jožko Terčon — bas kitara.

Besedilo šestih pesmi je napisal Saša Martelanc, eno Franc Pohajač, eno Ivan Arnšek in eno Tullio Možina. Skoraj vse uglasbitve in priredbe so delo Janeza Beličiča, glasbo za valček »Za lepše dni« sta napisala Marko Lupinc in Beličič, pri polki »Zdravica s Krasa« pa je ob Beličičevem imenu kot soavtor glasbe naveden še Zoran Lupinc.

Tehnično je kasetna zelo skrbno in dobro posneta, ni namreč slučaj, da je ansambel »Taims« dolgo časa snemal, izbiral, urejal in skrbel, da je posnetek na res visoki ravni. Zato je pravi užitek prisluhniti petju in igranju ansambla »Taims« - 'Fantje s Krasa'. Prepričani smo, da bo kasetna doživela zelo lep sprejem ne le med našimi ljudmi, ki že dolgo poznajo in cenijo delo tega ansambla, ampak tudi v Sloveniji in med Slovenci, ki živijo drugod po svetu, saj je to ansambel, ki skrbi za kvaliteto, to pa je tudi prvi pogoj za uspeh, ki si ga nedvomno zaslužio.

ZBOR NOVEGA SV. ANTONA NA MIRENSKEM GRADU

V nedeljo, 7. februarja, je k Žalostni Materi božji na Mirenskem Gradu poromal slovenski mešani zbor iz župnije Novega sv. Antona v Trstu pod vodstvom Edija Raceta in ob orgelski spremljavi Tomaža Simčiča. Zbor se je udeležil redne popoldanske maše in s svojim sodelovanjem pripomogel, da je prerasla v prav slovesno liturgično srečanje. Ob skladbah za posamezne mašne dele so tržaški pevci zapeli tudi več zborovskih pesmi. Maševal je superior Stanko Lipovšek. Po maši so pevce povabili v samostanske prostore.

Kronika Grada je v zadnjih tednih nasploh zelo živahna. Tako je v nedeljo, 14. februarja, sledilo srečanje Marijinih častilcev z izredno veliko udeležbo. Že prej, v nedeljo, 31. januarja, pa je bil visok obisk zabeležen tudi na božičnem koncertu Slovenskega okteta in organista Huberta Berganta.

Kot osrednja vsakoletna prireditev iz dejavnosti doma duhovnih vaj pa je od 8. do 13. februarja na Gradu potekal katehetski tečaj oziroma teden izpopolnjevanja slovenskih katehetov in katehistij. Tečaj je bil tokrat že osemnajstič zapored. Na temo »kateheza na Slovenskem danes in jutri« so razpravljali udeleženci iz duhovniško-redovniških in tudi iz laičnih vrst. Dopoldne so bila na sporedu predavanja z debata, popoldne pa delo po skupinah. Večeri so bili namenjeni programom kulture in razvedrila. Med predavatelji je bil tudi ljubljanski nadškof dr. Alojzij Šuštar, sklepno somaševanje pa je vodil koprski ordinarij Metod Pirih.

PREJELI SMO:

OCENJEVANJA NA ŠOLAH

Sindikata slovenske šole — Tajništvo Gorica

proglasa

blokado ocenjevalnih sej do konca meseca februarja na nižji in na višjih šolah ter ocenjevanja na osnovnih šolah.

UTEMELJITEV

1. Vlada odlašaja izvajanje že sprejetih sporazumov in ne predvideva nobenih poviškov za leto 1988; tudi za novo pogodbo napoveduje ostre finančne restrikcije;
2. šolnikom je treba priznati profesionalnost in ovrednotiti vlogo, ki jo ima šola v družbi, saj so sedaj šolniki zastopani v primerjavi z drugimi državnimi uslužbenci (pismonoša prejme na primer letno 1.735.000 Lir več kot profesor srednje šole in 3.500.000 Lir več kot učitelj). Intelektualnemu delu naj se povrne ugled in pravo vrednotenje;
3. delo vzgojitelja - šolnika (učna priprava, obšolska dejavnost, poprava nalog, seje, zborovanja itd.) ni ne valorizirano ne plačano!

Odbor poziva vse šolnike, naj se na vsaki šoli organizirajo, da bo akcija uspešna in da bo tudi javnost obveščena o stanju šolstva.

Odbor

Razstava ob 30-letnici Čargove smrti

V petek, 5. februarja, so v Knjižnici Cirila Kosmača v Tolminu slovesno odprli spominsko razstavo Ivana Čarga (1898-1958) ob njegovi 90-letnici rojstva in 30-letnici smrti. Ta znani slovenski slikar in risar je na Primorskem že doživel nekaj predstavitev oz. počastitev, npr. leta 1962 v Kanalu, kjer so mu odkrili spomenik, kajti v tem kraju je preživel mladost, istočasno pa je v Novi Gorici potekala večja pregledna razstava. Nekaj Čargovih del je bilo na ogled v Kanalu leta 1965 ob skupinski razstavi primorskih umetnikov, končno pa so mu priredili retrospektivno razstavo z izčrpnim katalogom leta 1981 na gradu Kromberk; izbor iz te razstave je nato obiskal še Galerijo Rika Debenjaka v Kanalu.

Ob letošnjem jubileju je končno prišel čas, da Čargovo ustvarjalnost spoznajo tudi v njegovem rojstnem kraju Tolminu. Slikar se je tu rodil 25. februarja 1898, še kot otrok se je preselil z družino v Kanal, kot dijak je bil vpoklican in poslan na soško fronto, kjer je bil tudi ranjen. V mladosti je bil tesno povezan z Rihardom Jakopičem, ki je vplival na zgodnja impresionistično obarvana dela, kasneje je študiral slikarstvo v Rimu in Firencah, kjer se je spoznal z modernimi likovnimi tokovi, zlasti s kubizmom, futurizmom in konstruktivizmom. Leta 1927 se je iz Gorice preselil v Ljubljano, tri leta kasneje pa v Beograd. 1937. se je vrnil v Ljubljano, bil kmalu po izbruhu vojne zaprt in konfiniran, leta 1943 je v južni Italiji vstopil v partizansko vojsko in z njo dočkal osvoboditev v Splitu. Umrl je 11. avgusta 1958 v Ljubljani.

Prva Čargova dela so nastajala pod vplivom secesije in impresionizma, vendar je kmalu zaoral v sodobnejše tokove in se skupaj z Venom Pilonom, Avgustom Černigojem in Lojzeto Spazzapanom znašel v skupini, ki je pomenila slovensko likovno avantgardo 20. let našega stoletja. Iz tega časa naj posebej spomnim na kubi-

stično zasnovana dela in ekspresionistično obravnavane portrete slovenskih kulturnih delavcev. Okrog leta 1930 opazimo v Čargovem opusu spremembo: avantgardni poskusi so skoraj prenehali, začela je prevladovati socialno-kritična tematika, pojavile so se monumentalne, skoraj kiparsko obravnavane simbolične figure hlapca Jerneja, splavarja, kovača, rudarja ipd. Ta slikarjeva usmeritev pomeni naravno povezavo s povojnim socialističnim realizmom. Dela iz časa NOB so predvsem dokumentarnega značaja, za Čargov opus, ki je nastal po vojni, pa je značilno, da v njem ponavlja predvojne prototipe hlapca Jerneja, delavca, splavarja, vendar se zdi, da se do skrajnosti svobodomiselen Čargo ni znašel v ozračju, v katerem je socialistični realizem v umetnosti postal obvezni kánon. Povojna dela dokazujejo, da je Čargova ustvarjalna moč polagoma usihala, čeprav se je v nekaterih delih še dvignil nad povprečje.

Spominska razstava Ivana Čarga v Tolminu šteje 39 umetnin, ki bodo na ogled do konca februarja. Ta kulturna pobuda sodi v okvir rednega sodelovanja med tolminsko knjižnico in Goriškim muzejem, ki je razstavo strokovno pripravil, hkrati pa se je z njo Tolmin oddolžil tudi Prešernovemu dnevu.

M. V.

—o—

SEJA SLOVENSKE OBČINSKE KONZULTE V GORICI

Pred dnevi je na sedežu goriške občinske uprave zasedala konzulta za vprašanja slovenske manjšine, ki ji predseduje Marko Marinčič, v njej pa so zastopane vse komponente naše narodne skupnosti na Goriškem. Razpravljala je o vrsti vprašanj, ki neposredno zadevajo Slovence v goriški občini in o načrtih za bodoče delo.

Konzulta je stopila v ospredje zadnji čas tudi po živahni razpravi v goriškem občinskem svetu, o čemer poročamo posebej.

Slovenski problemi v občinskem svetu v Gorici

Večkrat se dogodi, da pride do debate o pomembnih političnih vprašanjih v goriškem občinskem svetu, ki je že od nekdaj priljubljena arena za tovrstne razprave. Tako se je dogodilo tudi na zadnji seji goriškega občinskega sveta, ki je bila v ponedeljek, 8. februarja. In zanimivo: prav na sam slovenski kulturni praznik je bilo govora prav o slovenski kulturi oziroma prisotnosti v goriški občini (kot je tudi podčrtal v svojem posegu predstavnik Slovenske skupnosti).

Šlo je najprej za odobritev oziroma ratifikacijo sklepa o pooblastitvi župana, da predloži prošnjo v smislu deželnega zakona št. 15 za podporo zborovanju o slovenski prisotnosti v Gorici, ki ga pripravlja slovenska konzulta goriške občine. To pa je sprožilo precej dolgo politično debato o Slovincih in o zaščiti, o »privilegijih«, o recipročnosti itd. V debato so posegli šte-

vilni svetovalci v svetu zastopanih strank. Odločno nasprotni tej pobudi so bili misovci ter liberalni predstavnik, češ da priprava tega ni zadeva občinske uprave (v bistvu pa z jasno protislovensko usmeritvijo). Sredinske stranke so sicer molčale (PSDI, PRI, DC pa je najavila svoje odobravanje, pa brez globlje utemeljitve. Za sklep so se izrazili tudi socialisti, za katere je poleg načelnika svetovalske skupine spregovoril podžupan Del Ben. Komunisti in zeleni so se tudi izjavili za pobudo. Pri vsem je prišlo do mestoma živahne in razgibane debate, ki je pokazala, kako je prav v goriškem občinskem svetu tak problem vedno naletel (in naleti) na kar močne debate in tone.

Za Slovensko skupnost je spregovoril odbornik Bratuž (ker je bil načelnik svetovalske skupine Paulin zadržan na seji

dalje na 8. strani ■

IZ KULTURNEGA ŽIVLJENJA

Koncertno leto H. Berganta

Tudi letos smo, kakor že nekaj let nazaj, pripravili pregled koncertne dejavnosti slovenskega orgelskega virtuozu Huberta Berganta v preteklem letu. Sedemindeset nastopov je imel naš priznani mojster lani, od tega dvaintrideset recitalov. Po mesecih so si nastopi sledili takole: v januarju štiri, februarju pet, marcu sedem, aprilu tri, maju osem, juniju trinajst, juliju pet, avgustu trinajst, septembru enajst, oktobru devet, novembru osem in v decembru enajst.

TURNÉJA V NDR, DVA KONCERTA NA DUNAJU ...

Na prvo mesto lanske koncertne žetve je vsekakor postaviti turnejo v Vzhodni Nemčiji. Obsegala je šest recitalov, začela pa se je s koncertom v Frankfurtu na Odri in se potem nadaljevala v Köthenu, Geri, Rostocku, Berlinu in Magdeburgu. Višek je bil dosežen v Berlinu, kjer so prireditelji nastop našega umetnika uvrstili med številne prireditve ob 750-letnici mesta. Bergant

Domžalah, Ormožu, Planini pri Rakeku, Ljutomeru, Radovljici, Zireh, Begunjah pri Cerknici, Murski Soboti, Mozirju, Sentrupertu, Ljubljani-Šiška, Vodica, Štanjelu, Ilirski Bistrici, Naklem, Rakeku, Kobaridu, Kranjski gori, Bohinjski Bistrici, Turnišču, Lenartu, Jezerskem, Dolenjskih Toplicah, Mirni, Brežicah, Slovenj Gradcu, Komnu, Nazarjah, Sevnici, Vuzenici, Izlakah, Velikih Laščah, Ribnici, Šempasu, Mavčičah, Blokah in dvakrat v Avstriji.

S Slovenskim okteto je koncertiral v Rogški Slatini, Crikvenici, Logu pri Vipavi, Mariboru (tri koncerti), Smartnem v Brdih, Slovenskih Konjicah, Kranju, Jesenicah, Celju in v Ljubljani — uršulinska cerkev, kjer sta sodelovala tudi trobentarja Grčar in Arnold. Z obema trobentanjema je Bergant nastopal v Velenju, na Bledu-Otok in v Kranjski gori, z Grčarjem pa tudi na Rabu. V lanskem letu je nadaljeval tudi sodelovanje z violinistom Marcosigom, s katerim sta gostovala v Novi Gorici-Kapela, Piranu, Zimelli pri Veroni in Portogruaru. S skupino trobil je Bergant nastopil v Kanalu, s tenoristom Lidom Lisjakom pa v Črničah in St. Petru pri St. Jakobu v Rožu. Z zborom iz Ločnika je gostoval v Neheimu v Zahodni Nemčiji.

MOJSTRSKI MARATON VRHUNSKIH RAZSEŽNOSTI

Po vsem tem lahko rečemo, da je Bergant že znano kontinuirano koncertno dejavnost v lanskem letu še okrepil, saj je izvedel skoraj sto nastopov, kar je največ doslej. Gre za težaško delo, ki ga zmore lahko le največji mojster. Ne gre tu le za izjemno frekvenco koncertov in z njimi povezanih potovanj kot tudi za mnogo spremljajočih okoliščin na poti do umetniških vrhuncev. Vrhunsko igralsko formo, ravnovesje suverenosti v prstni igri in pedalu lahko zagotovi le stalna vadba. Umetniška radovednost zahteva poseganje v najširše razsežnosti orgelske

literature. Širjenje repertoarja, igranje novih skladb je za našega organista kot nepogrešljiva duhovna hrana. Pri tem pa so njegovi programi oblikovani kot umetniška celota in markantna poustvarjalna zgradba. Gre skratka, če uporabimo besede kritika iz Wiesbadna, za »širok spektrum orgelske glasbe«. Užitek je, ko nam Bergant v najrazličnejših skladbah vedno znova odkriva skrivnosti bogastva orgelskih registrov. Spomnimo tu na kritika iz Berlina, ki omenja ob Bergantovem koncertu tudi »virtuozno druženje z drznim registriranjem«. Pa vendar je v težnji do interpretacijske popolnosti tudi mnogo ovir. Kakor za orgle pravimo, da so kraljica glasbil, moramo hkrati dodati, da so tudi zelo zahteven in občutljiv instrument. Posebej na domačih koncertih se mojster le redkokje sreča z brezhibnimi orglami. Pogosto se je treba prilagajati razglašenemu instrumentu, prava muka pa je, če v njem posamezna tipka ali tipke ne pojejo. Premagovanje tovrstnih težav, včasih tik pred koncertom, pokaže pravega mojstra tudi s te plati. K sreči pa vsepovsod le ni tako. Tako se je naš mojster z velikim zadoščenjem tudi glede instrumentov vrnil iz Vzhodne Nemčije. Čudovite orgle imajo seveda tudi v zahodni nemški državi. Na takih instrumentih pa se igra s polnim umetniškim zanosom. Z Nemčijo bomo tudi zaključili ta zapis. Lepo priznanje je našemu organistu tu izrazil tudi drugi kritik iz Wiesbadna, ki zaključuje svojo oceno koncerta z vprašanjem, kdaj bodo tako srečni, da bodo Berganta spet slišali.

P. B.

—O—

Društvo naravoslovcev in tehnikov Tone Penko

vabi

člane in prijatelje na predavanje z diapozitivi, ki ga bo imel Gallieno Denardo, profesor relativnosti na tržaški Univerzi in znanstveni sodelavec na Mednarodnem centru za teoretsko fiziko v Miramaru:

Potovanje z Zemlje v vesoljstvo

Predavanje bo v petek, 26. februarja, v Gregorčičevi dvorani, ul. Sv. Frančiška 20. Začetek ob 20. uri.

Fantje izpod Grmade - Dekliški zbor Devin

vabijo na

Prešernov večer

»O, Vrba ...«

Sodelujejo: gledališka skupina, ansambel »Mandolina« in ž.p.z. KUD »J. Flejšman« iz občine Ljubljana Bežigrad.

V nedeljo, 21. t.m., ob 17. uri, v prostorih osnovne šole v Devinu.

je nastopil v veliki dvorani Schauspielhausu pred več kot tisoč petsto poslušalci, na mogočnih orglah s štiriinšestdesetimi registri. S solističnim koncertom je Bergant nastopil tudi v Zahodni Nemčiji, kjer je gostoval v Wiesbadnu.

Kar dvakrat je naš mojster lani koncertiral na Dunaju, v februarju in septembru. Septembrski nastop je bil posebej odmeven, saj je bil na sporedu na predvečer otvoritve Plečnikove dunajske razstave, izveden pa v cerkvi Sv. Duha, zgrajene po načrtih našega slavnega arhitekta.

Več samostojnih koncertov je bilo lani tudi v Italiji: skupaj šest: Ločnik, Verona, Trst (evangelikansko-luteranska cerkev), Gorica (Sv. Rok), Neapelj in Romans. Ostale recitale pa je Bergant izvedel v domovini, skupaj sedemnajst. Dvakrat je nastopil na blejskem Otoku, v ljubljanskem Cankarjevem domu pa je imel tri krajše zaključene nastope. Sicer pa so si koncerti sledili na Primorskem: Kromberk, Sezana, Ajdovščina, N. Gorica - Kapela, Šempas, Mirenski Grad, Smartno v Brdih, Vrtojba, Smartno v Brdih, Postojna, N. Gorica - Kapela in Mirenski Grad. Tudi tu je nekajkrat šlo za zaključene nastope (za glasbeno oz. šolsko mladino).

SIROKO SODELOVANJE S SOKONCERTANTI

V številnih koncertih z različnimi sokoncertanti je mojster Bergant največkrat nastopal z vokalnimi solisti iz Ljubljane Zlato in Dragišo Ognjanovičema ter Marcelom Ostaševskim. Gostovali so v Novem mestu (dvakrat), Borovnici,

Dnevi avstrijskih literarnih revij v Linzu

Publicistična in literarna obeležja so bila značilna za januarске »Dneve literarnih revij« v Linzu. V posebnih predavanjih in pogovorih so uredniki avstrijskih literarnih revij in udeleženci z Južnega Tirolskega in iz Zvezne republike Nemčije predstavili težave, načrte in želje, ki so značilne za sedanji kulturnopolitični trenutek. Na posebni razstavi v zgornjeavstrijskem kulturnem centru Ursulinenhof so bile na ogled slovenske koroške revije Mladje, Celovski zvon, Družina in Dom in Kladiivo. Prireditve v Linzu je v posebnem predavanju obširno predstavil položaj in naloge slovenskih in tujih manjšinskih literarnih revij in prikazal pomen »Mladja« in drugih koroških revij za oblikovanje in avtohtono uveljavljanje lepe slovenske besede in kritične misli na Koroškem. Pri otvoritveni slovesnosti so bili navzoči številni zgornjeavstrijski politiki, podpredsednika zgornjeavstrijskega deželnega zbora, namestnik isti dan izvoljenega novega župana mesta Linza dr. Franza Dobuscha, zastopnik ministrice za pouk, umetnost in šport, ministrski svetnik dr. Unger, ki so skupaj s predsednikom

društva avstrijskih literarnih revij in avtorskih založb Levom Detelo v kratkih nagovorih podčrtali širši pomen literarnih in kulturnih revij za kulturnopolitično demokratizacijo Avstrije. Diskusije po predavanjih o alternativnih literarnih revijah, ženski literaturi in literaturi narodnih manjšin je vodil generalni tajnik društva literarnih revij Franz Krahberger. Posebno diskusijo, na kateri je Lev Detela opozoril na težavno stanje koroških Slovencev in njihove narodne kulture, je 50 minut oddajal zgornjeavstrijski radio. Referati s prireditve bodo izšli v posebni knjigi. O dnevih literarnih revij so poročali tisk, radio in televizija. Isto društvo napoveduje za jesen 1988 pod naslovom »Mostovi v bodočnost« širšo mednarodno povezovalno prireditve v Celovcu.

Kvalitetni literarni nastopi graškega dramatika Wolfganga Bauerja, eksperimentalnega prozaista Anselma Glücka in avtorice Waltraud Mitgutsch so podčrtali nadregionalni pomen dnevov literarnih revij v Linzu.

Lev Detela

Sodobno kmetijstvo

Vinogradnik v februarju

V oktobru in novembru je bilo deževno, zemlja namočena, da največkrat ni bilo mogoče delati. Tako marsikdo ni globoko obdelal tal, gnojil in še marsičesa postoril. Za vsa ta opravila izrabimo prvo priložnost, tudi rigolamo še lahko. Zemlja bo še premrznila, trti pa bodo hranila še pravočasno na voljo. Pri rigolanju ne pozabimo na založno gnojenje. Zaradi dragih gnojil 1 kg NPK gnojila stane pol kilograma grozdja, jih moramo uporabljati gospodarno, in še bolj je priporočljiva analiza zemlje s katero ugotovimo vsebino hranil. Le z zadostnim in pravilnim gnojenjem bomo trto oskrbeli s potrebnimi hranili. Pravočasno si nabavimo material in zaščitna sredstva za škropljenje. Opomnim tudi na akarinoze in rdečega pajka s katerima se bomo spomladi najprej srečali.

Akarinoza ali trsna kodravost je dokaj zmanjšala pridelek, povzročajo pa jo majhne pršice, ki sesajo na spodnji strani majhnih, komaj iz brstov razvitih lističev. Najbolj učinkovito je škropljenje po rezi, ko se začno napenjati brsti in sicer z 0,5% oljem folidol ali 2,1% oleodiazinonom. Če bomo vinograd obnavljali ali podsajali, si pravočasno priskrbimo dobre cepljenke, ki jih kupujemo v slovenskih trsnicah.

Opozorjam kupce trsnih cepljenk na previdnost, ker jim bodo nekatere trgovine ponujale »rizling« včasih tudi kot »ruski rizling«. To je sorta »Ercociteli«, ki je doma v Sovjetski zvezi. V zadnjih letih so jo posadili v Srbiji, kjer pa ne daje zadovoljivih rezultatov. Sorta ni primerna za naše območje. Glavni pridelovalci cepljenk v Sloveniji so organizirani v poslovni skup-

nosti za vinogradništvo in vinarstvo Slovenije: Slovin KK Jeruzalem Ormož, Emona Kmet. komb. Ptuj, Tima AK Maribor, ABCKK G. Radgona, Kmetijska zadruga Ptuj, Skupnost trsnicarjev Juršinci, Merktor Krško, Krka Novo Mesto in Kmetijski kombinat Vipava.

V mladem vinogradu, starem dve ali tri leta lahko začnemo postavljati žično oporo ali vsaj pripravljati potreben material. Za žično oporo priporočam 8 žic, osnovna žica, šparonska ali dve tanjši in 3 pare za uvrščanje mladice.

Rez je eno od najpomembnejših opravil v vinogradu. Vinogradnik z njo uravnava razmerje med rastjo in rodnostjo ter s tem kakovostjo grozdja. Obenem kroji obliko trsa. Vinogradnik naj se z dobrimi škarjami kar pogumno loti rezi. Kdaj bomo rezali je največ odvisno od obsega vinograda. Lahko režemo od odpadanja listja do brstenja. Manjši vinogradniki bodo zdaj rezali le če bo vreme tako toplo in lepo. Po starih nasvetih je rez najboljša v ugodnem februarju ali začetku marca.

V kleti nadzorujemo vino v posameznih posodah, občasna pokušnja je redno kletarsko prijetno opravilo. Prvi pretok ste opravili v novembru ali decembru, po osmih tednih opravimo drug pretok in obenem primerno žveplamo. Če je stanje vina normalno, kar ugotovimo s pokušnjo in z zračnim testom, damo 3/4 do en trak žveplovega zakada ali žveplenice na 100 litrov vina.

Po navadi se vina ob prvem pretoku zbistrijo, kar pomeni, da nega vina po-

dalje na 8. strani ■

VEČ TISOČ ITALIJANSKIH VOJAKOV UMRLO NA POLJSKEM

Iz Varšave prihaja potrdilo o vesti, da je v bližini poljskega mesta Deblin pokopanih več tisoč italijanskih vojakov, ki so tam umrli v času med oktobrom 1943 in marcem 1944. To je izjavil neki izvedenec osrednje poljske komisije za proučevanje nacističnih zločinov. Izvedenec je dejal, kako ima komisija dokumente, iz katerih izhaja, da je bilo na območju Deblina interniranih nad 10 tisoč italijanskih vojakov. Več tisoč so jih pobili nacisti, delno pa so umrli zaradi mraza, lakote in pomanjkanja vsakršne zdravstvene oskrbe.

Deželno vodstvo Slovenske zamejske skavtske organizacije je v zvezi z znanimi dogodki na tržaški pošti poslalo v koronejske zapore prof. Samu Pahorju solidar-
nostno pismo:

»Slovenska zamejska skavtska organizacija izraža vso svojo solidarnost Vam in Vašemu boju za naše pravice, ki ga odkujeta vztrajnost in odločnost, neglede na možne posledice za Vašo osebo. Vaša premočrtnost, prof. Pahor, naj nam bo vsem za zgled.«

Iz krogov italijanskega vojaškega sodstva prihajajo glasovi, da se utegne posebna komisija odpraviti na Poljsko, da na kraju samem dokončno razčisti vse, kar je v zvezi z omenjenim nacističnim zločinom.

—o—

Danes (četrtek, 18. t.m.) je na obisku v Vidmu delegacija SZDL Slovenije, ki jo vodi predsednik Jože Smole. Delegacija je gost deželnega vodstva Socialistične stranke Italije.

LEV DETELA

Dunajski valček

8 za izgubljeno preteklost

Roman desetih srečanj in pričakovanj

Vsa družba se je razživela. Tako sem postal ponovna priča raznovrstnih dogodkov, ki so se pripetili v mraku poldavnine. Zdaj pa jih je Sternbergovo pripovedovanje na novo razsvetlilo. Že sem videl acetilenke, ki so jih na večer prižigali v graščini. Spet je lajal pes, medtem ko se je družba pri grajski mizi prav tako kot zdaj mi na Dunaju bučno zasmejala. Grajski kostanji so šumeli v vetru. Potem je grof pripovedoval o vročem poletnem jutru. Pred poslopjem je stal voz, kočijaž je dremal na sedežu. Dame v gradu so se nekaj obirale. Zaprežena konja sta se dolgočasila. Prhala sta in opletala z repoma, stresala z grivo in s kopiti tolkla po pesku. Če bi se kočijaž prebudil iz svoje otožne dremavice, bi lahko za grajskimi zavesami videl sence ljudi, ki so krožile sem in tja.

Končno so zašlestela krila. Kočijaž je odprl oči, da so se mu zalesketale zenice. Prijel je za bič in čakal, kaj mu bodo gospe ukazale. Moška družba se je med tem odpravljala na svoja pota. Iz preddverja in skozi okna je prodirala žarna svetloba. Grof Sternberg si je z nasmehom natikal škornje, zraven pa svojim gostom izkazoval pozornost in klatil vljudnostne domislice. Čez zrcala, zaveso, pohištvo in preproge je plesala svetloba. Če bi kočijaž pogledal skozi zaveso v grajsko globino, bi videl gospodo, kot da nastopa v lovskem igrokazu v gledališču. Vendar ni imel časa gledati v življenje te moške družbe, saj so mu dame že velele, da jih pelje k pobožnosti v cerkev.

Medtem so se moški približali svojim psom. Športne srajce brez ovratnika so jim mahedrale čez hlače dokolenke. Zdaj so si naredili usnjene suknjiče in zelenkaste klobuke, kakršne sta nosila nadvojvoda Janez pa tudi sam presvetli cesar, ki je tako rad zahajal na lov. Sonce je pozlatilo robove grajskega poslopja. Napovedoval se je lep dan.

Medtem ko so grajske gospe v kočiji dospele do cerkve, katere zidovi so se belili za tremi širokimi lipami, so gospodje jahali po dravskih lokah, ki so se zlatile v soncu. Fazani so se med pasjim laježem poskrili po gošči, vendar jih je strah pred divjo jago v gozdu vedno znova izdal in spet zapodil na plan. Zdaj jih je opazilo ostro lovčevsko oko, ki mu je hitro kot blisk skočil na pomoč neizprosni pasji lovski nagon.

Medtem ko so se nad gozdom in lokami ob reki razpuščale zadnje meglice, se je pasji lajež, pomešan z vzkliki lovcev in streli iz pušk, vedno bolj izgubljal v daljavah Podravja. Čez griče in ravnino se je zdaj glasno in potem spet zaradi oddaljenosti in občasnega vetra komaj slišno razlegalo zvonjenje iz župnijske mestne cerkve.

Grajske gospe so zdaj sedele na častnih stolih družine Sternberg v posebni balkonski loži v stranski ladji. Na steni za njihovimi črnimi v klobučke in pajčolane skritimi postavami je na častni straži že stoletja pričal kamniti grb Sternbergov. Tri šestkrake zvezde na modrem polju, volčja glava s kronico, spodaj dve prekrizani puščici. Že od pamtiveka letita skozi podravske čas in prostor. Gospe so s sklonjenimi glavami listale po zlato vezanih mašnih knjžicah. Od časa do časa so pogled usmerile navzdol h glavnemu oltarju, kjer je mladi kaplan v dragocenem mašnem plašču, obdan z bleščavo iz visokih bakrenih svečnikov, v morju lepó dišečega cvetja dvigal svoj mehki glas k Bogu in ga v uglajeni cerkveni latinščini prosil za milost in pomoč.

UNIVERZA V GORICI

V zavodu Contavalle v Gorici je bila v ponedeljek, 15. t.m., slovesnost ob začetku vseučiliških predavanj v Gorici. Gre za začetek dvoletnega kurza za izvedence v proračunih in obračunih javnih in zasebnih podjetij. Tečaj je vzbudil veliko zanimanja in v prvi letnik so sprejeli trideset slušateljev.

Svečanost se je začela z govorom predsednika goriškega Konzorcija za univerzitetne študije sen. Michela Martina, ki je med drugim pojasnil, kako je prišlo do ustanovitve konzorcija. Za njim je govoril rektor tržaške univerze profesor Paolo Fusaroli, ki je predstavil raziskovalne načrte tržaške univerze in statistično obdelal sedanje stanje tržaškega vseučilišča. V svojem nagovoru se je tudi zavzel za to, da ne bi več slišali o etničnih nasprotstvih na področju Furlanije Julijske krajine. Povedal je med drugim, da so prav v ponedeljek tudi podpisali kupoprodajno pogodbo za stavbo bivšega malega semenišča v Gorici, ki jo prodaja goriška nadškofija. Tržaška univerza bo za stavbo in svet okoli nje plačala skoraj pet milijard lir.

Glede stavbe na Ul. Alviano je rektor Fusaroli dejal dobesedno, naj »slovenski prijatelji ne bodo v skrbeh. S poukom bodo lahko nadaljevali v stavbi nekdanjega semenišča, dokler ne bo zgrajen slovenski šolski center.« Izrazil pa je tudi željo, da bi prišlo do sodelovanja med tržaško in videmsko univerzo ter deželno gospodarsko in družbeno stvarnostjo.

O vlogi nove dvoletne visoke gospodarske šole je nato spregovoril njen ravnatelj prof. Maurizio Pagni. Podrobno je predstavil cilje te šole in nekoliko tudi obrazložil delovne načrte ter metodo seznanjanja študentov z najsodobnejšimi gospodarskimi, predvsem pa pravnimi potrebami pri vođenju podjetij.

Levstikova proslava na Proseku

Proseški nižješolci so se v soboto, 6. februarja, spomnili 100-letnice smrti slovenskega pisatelja, pesnika, kritika Frana Levstika, po katerem je srednja šola tudi poimenovana. Svojo proslavo so osredotočili predvsem na odrski prikaz dveh Levstikovih del. Dijaki iz Sv. Križa so prepričljivo podali otroško igrico »Kdo je napravil Vidku srajčico« in tako junaško uobdobil usodo revne vdove s sedmimi otroki. Proseški srednješolci pa so segli po Martinu Krpanu, ki je v nas že tako zakoreni-

njen, da nas je s prikazom na odru docela osvojil in nas popeljal v tipično okolje Levstikovega časa.

To izredno proslavo je obogatil še rojak Miroslav Košuta, ki je v svojem govoru živo prikazal položaj zamejskih Slovencev, ki prav v teh časih doživljamo hude krivice. Usoda pač, ki je skupna vsem Slovincem, tako tudi Levstiku, ki je marsikdaj okusil zavračanje in napade.

S pevskim nastopom sta se Levstikove mu spominu poklonila tudi oba vaška zbor, ženski zbor Prosek-Kontovel in moški zbor V. Mirk.

Sklepno besedo pa je prevzel ravnatelj H. Mamolo, ki se je iz srca zahvalil vsem nastopajočim in njihovim profesorjem, saj je prav iz njihovih vrst prišla zamisel o celotni proslavi. Tako so proseški in svetokriški dijaki res navdušili prisotno občinstvo in s tem dokazali, da Levstikov duh še živi med nami in da je slovenska šola temeljni steber našega skupnega zamejskega prostora.

M. C.

VINOGRADNIK V FEBRUARJU

■ nadaljevanje s 7. strani

teka normalno. Pri vinih, ki so motena do zbistritve pomagamo z betoniti in želatino. Vsako enološko sredstvo ima svojo vlogo pri čiščenju vina, zato izberemo sredstvo v pravi količini. Šele po uspešnem čiščenju malih količin preidimo na glavno čiščenje.

Z. T.

SLOVENSKI PROBLEMI V GORIŠKEM OBČINSKEM SVETU

● nadaljevanje na 5. strani

Briške gorske skupnosti v Krminu). Prikazal je neutemeljenost misovske in liberalne kritike ter se zavzel za pravilno in nedemagoško vrednotenje slovenskih zahtev po zaščiti in kulturni samobitnosti, ožemem pa tudi odprtosti in želji po pravem sožitju z večino. Debato je sklenil župan Scarano, ki je pravilno utemeljil stališče občinske uprave v tej zadevi in zatrdil, da morajo biti Slovenci v vsem enakopravni državljani italijanske republike.

Zadnja razprava v goriškem občinskem svetu je ponoven dokaz, kako je občuteno manjšinsko vprašanje v Gorici in kako pomemben forum je prav občinski svet in zato važna aktivna slovenska prisotnost v njem.

—o—

Predsednik deželne vlade Biasutti je v spremstvu prof. Rubbie in njegovih sodelavcev iz ustanove za gradnjo sinhrotrona opravil v torek, 16. t.m., obisk v Ljubljani.

Bil je navaden delavni dan. Grajske gospe in gospodične pa so imele navado, da so skoraj vsak dan prihajale k službi božji. Velikokrat so se jim pridružile tudi služkinje, dekle in drugi posli. Večkrat so jih spremljali otroci — posebno če ni bilo šolskega pouka in so se mudili doma v gradu, kar je bil običaj zlasti ob poletnih počitnicah in ob vseh velikih cerkvenih praznikih leta.

Moški so nekoliko neljubo zrl na to veliko žensko pobožnost. Marsikdaj jih je vse preveč vabilo življenje, ki se mu niso znali upreti, v svoj ne vedno krščansko všečni objem. Zdaj na primer so v loki raje zalezovali lepe ptice z žarečim perjem. Ko so se dovolj napodili, so posedli na gozdnem parobku in si pripovedovali anekdote iz dunajskega in graškega življenja.

Medtem se je kaplan v cerkvi povzpел na baročno pozlačeno prižnico in začel s svojim mehko donečim tenorjem pridigati v nekoliko vzhodnoštajersko obarvani slovensčini. Tudi grajske gospe so mu prisluhle. Kaplana so poznale že iz časov njegovega otroštva. Bil je teh krajev sin, doma iz bližnjega naselja med vinorodnimi griči. Ko je hodil v šole, so večkrat pomagale njegovim revnim staršem. Na počitnicah, ko je prihajal iz semenišča k staremu župniku v mestece na pomenek, se je večkrat oglasil v gradu. Potem so se pomenkovali o tem in onem, predvsem pa o velikih spremembah, ki jih je v svet ob Dravi prinesel delovni in krepstni škof Slomšek. Vsa dežela je bila na mah pretkana z novim dragocenim tkivom verskega in narodnega zagona, ki pa se ni usmerjal priti neslovenskim sodelovanom, temveč je te le pozival, naj priznajo tudi slovenskemu človeku čast in veljavo. Medtem ko so škofova prizadevanja v nemških in nemškutarških krogih naletela velikokrat na nerazumevanje, opolzko natolcevanje in zlobni odpor, so Sternbergovi čutili, da ima Slomšek prav. V tem smislu so podpirali šolanje

duhovnikov, ki so bili zdaj velikokrat tudi izredno slovensko narodno vztrajni in goreči. Sternbergov to ni motilo. Menili so, da so tu — v deželi ob Dravi — prav po milosti božji varuhi dežele in vseh njenih ljudi, ne glede na to, kaj so in h kateremu jeziku pripadajo. Medtem ko so se v graškem deželnem zboru in v dunajskem parlamentu bili strašni boji za čast in oblast enega samega naroda — Nemcev — proti vsem drugim, so Sternbergovi menili, da je njihov stoletni grajski ključ pravzaprav dedni milostni patronat nad deželo in ljudmi. Menili so, da bodo socialni in narodni prepričanja odšli mimo, kot so v prejšnjih stoletjih zamrli kuga, turški napadi in pustošenja nenasitnih koblic. Zdaj so, zaverovani v lesk stoletij, prezrli usodna znamenja časa. Ta so bila drugačna kot kdajkoli prej v človeški zgodovini. Napovedovala so krvavo nečloveške boje skoraj apokaliptičnih razsežnosti. Kako bi tisti, ki je zrl v naravni potek stvari, k milostnim resnicam krščanske vere in h krepstnim stranem človeškega življenja, mogel slutiti, da se bo človek spozabil do nerazumljivosti in privedel ves svet prav na rob propada?

Sternberg je prekinil svoj tok vnete pripovedi in si natočil kozarec mineralne vode.

»Oh, gospod Lebič,« je otožno vzkliknil.

»Kdo si je konec prejšnjega stoletja lahko domišljjal, kaj se bo z nami vsemi zgodilo! Se sanje niso bile tedaj tako strašne, kot je kmalu zatem postala resničnost od Hitlerja in Mussolinija do Stalina in vseh njegovih nekdanjih in sedanjih podrepnikov!«

Skušal sem mu ugovarjati, ker sem menil, da nekoliko pretirava, saj sem vedel, da je bilo tudi v preteklosti prelite preveč krvi in storjenih nešteto zločinov.

Ana Marija me je motrila z velikimi prodornimi očmi. V sobo je vstopila služkinja in si dala opravka s posodo.

(Konec)